

avocatul
poporului
OMBUDSMAN

28 februarie 2024 nr. 08-1/4-445

Domnului Alexandr PÎNZARI,
Director al Centrului Național Anticorupție
Mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, MD-2004
E-mail: secretariat@cna.md

Prin prezenta, Vă remit Raportul elaborat de către membrii Consiliului pentru prevenirea torturii în urma vizitei de monitorizare efectuate la Izolatorul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție la 26.01.2024¹.

Vă rugăm să remiteți în adresa Oficiului Avocatului Poporului informații în tabel privind implementarea recomandărilor înaintate, precum și eventualele obiecții, sugestii referitoare la informațiile și concluziile Raportului respectiv la adresa: secretariat@ombudsman.md în termen de 30 zile.

Raportul este disponibil în varianta electronică la adresa: <http://ombudsman.md/consiliul-pentru-prevenirea-torturii/rapoarte/>.

Anexă: Raportul de vizită pe 14 file.

Cu respect,

Ceslav PANICO,
Avocatul Poporului (Ombudsmanul)
Președinte al Consiliului pentru prevenirea Torturii

Ex: Al. ZUBCO
Șef direcție, Direcția prevenirea torturii OAP
tel. 060002641 Email: alexandru.zubco@ombudsman.md

¹ Raportul de vizită este elaborat în conformitate cu prevederile pct. 19 lit.b) din Protocolul Opțional la Convenția împotriva Torturii și a Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante (OPCAT) adoptat la 18 decembrie 2002 în cadrul celei de-a 57-a Sesiuni a Adunării Generale a ONU prin Rezoluția A/RES/57/199, ratificat prin Legea 66/2006.

Consiliul pentru Prevenirea Torturii

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT

**privind vizita preventivă/de monitorizare
efectuată la Izolatorul de urmărire penală
al Centrului Național Anticorupție
la data de 26 ianuarie 2024**

Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:

Ceslav PANICO, Avocatul Poporului (Ombudsmanul), președintele Consiliului;

Vasile COROI, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului;

Olesea DORONCEANU, membru al Consiliului;

Arcadie ASTRAHAN, membru al Consiliului;

Iuliana CUREA, membru al Consiliului;

Gheorghe BOSÎI, membru al Consiliului;

Ludmila MARANDICI, membru al Consiliului.

I. PRELIMINARII

La data de 26 ianuarie 2024, între orele 16:30–18.40, membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (în continuare Consiliul), au efectuat o vizită preventivă la Izolatorul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție (în continuare IUP CNA).

- **Denumirea instituției:** Izolatorul de urmărire penală din cadrul CNA
- **Tipul instituției:** închisă
- **Adresa:** mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, MD-2004
- **Data:** 26 Ianuarie 2024
- **Tipul și/sau obiectivul vizitei:**
  - Monitorizarea situației și implementării recomandărilor CpPT ca urmare a vizitelor desfășurate anterior (17.02 2022).
  - Monitorizarea situației în Izolatorul de urmărire penală al CNA privind respectarea drepturilor persoanelor deținute împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

- **Mandatul CPT:**

Consiliul pentru Prevenirea Torturii a fost instituit la data de 24 octombrie 2016 în corespundere cu prevederile Legii nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul Consiliului este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr.52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform punctului 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*, Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite (neanuntate) preventive și de monitorizare în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

- **Numele membrilor echipei de vizită:**

- Vasile COROI
- Olesea DORONCEANU
- Iuliana CUREA
- Gheorghe BOSÎI
- Ludmila MARANDICI
- Arcadie ASTRAHAN

- **Metodologia aplicată:**

Membrii echipei de monitorizare au utilizat mai multe metodologii în scopul colectării și raportării informațiilor necesare: conversații cu managerul - șeful izolatorului și personalul administrativ; inspecția tuturor încăperilor/spațiilor folosite de persoanele private de libertate și auxiliare; observația; analiza și verificarea registrelor prezentate; analiza dosarelor personale ale persoanelor private de libertate; efectuarea fotografiilor; verificarea termenelor de valabilitate a produselor/preparatelor medicale și a funcționalității dispozitivelor.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE – Izolatorul CNA

Izolatorul de urmărire penală (în continuare Izolator) al Centrului Național Anticorupție¹(CNA) se află la demisolul clădirii CNA și dispune de 6 celule cu o capacitate maximă de 24 de persoane, câte 4 persoane per celulă. Izolatorul este constituit din 2 servicii, Detenție, regim și pază și Escortări și acțiuni speciale.

IUP activează în baza unui Regulament aprobat prin ordinul directorului CNA nr.197 din 14.12.2018 și a unei Instrucțiuni privind ordinea interioară de funcționare a Izolatorului de urmărire penală (în continuare Instrucțiune). Potrivit Instrucțiunii: „pentru deținerea persoanelor reținute și arestate, prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție se creează Izolator de urmărire penală (în continuare IUP) a persoanelor reținute/arestate, în care sunt prevăzute camere pentru deținuți, birouri de urmărire penală, birou de întrevederi și alte încăperi care asigură funcționarea eficace a IUP”.

Instrucțiunea reglementează temeiurile și procedura de primire în IUP, repartizarea reținuților, arestațiilor și condamnaților în IUP, drepturile și obligațiile persoanelor deținute în IUP, procedura de examinare a reclamațiilor și cererilor deținuților, modul de expediere și primire a mandatelor poștale, convorbirile telefonice, modul de acordare și organizare a întrevederilor, plimbările, igiena, alimentația, lista obiectelor permise/interzise etc.

Colaborarea

Accesul membrilor CpPT spre izolator a fost asigurat fără anumite impedimente, inclusiv în sediul Izolatorului.

Informațiile despre mandatul, atribuțiile și drepturile Consiliului pentru Prevenirea Torturii sunt plasate pe panoul informativ la intrarea în izolator (urmează a fi actualizate) iar angajații Izolatorului cunosc atribuțiile CpPT. Consiliul apreciază eforturile depuse de conducerea IDU pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție în Izolator, și implementarea la o bună parte din recomandările CpPT din vizita anterioară, pentru asigurarea respectării drepturilor persoanelor reținute/deținute în izolator.

La începutul vizitei, membrii Consiliului au discutat cu reprezentanții Izolatorului CNA. Discuțiile au fost axate pe scopul și obiectivele vizitei efectuate de către Consiliu, mecanismele/procedurile de implementare a recomandărilor CpPT din vizitele anterioare, nivelul de implementare a recomandărilor. De asemenea, s-au solicitat informații generale despre instituție și problemele majore cu care se confruntă instituția în raport cu persoanele reținute/arestate.

Scurt rezumat al informațiilor furnizate de seful Izolatorului

- Personalul izolatorului este format din 8 persoane, 2 angajați sunt mereu de gardă 24/24 ore.
- La momentul vizitei, în izolator era deținută 1 persoană de gen masculin;
- Grupuri vulnerabile (femei, minori, persoane cu deficiențe, LGBTI) nu erau deținuți la momentul vizitei. Pe parcursul anului 2023 au fost plasate femei și 2 străini.

¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136768&lang=ro#

- Pe parcursul anului 2023, în izolator au fost plasate 54 persoane, majoritatea au fost reținuți pentru 72 ore. În unele cazuri, la decizia instanței de judecată, în izolator sunt plasați și persoane în temeiul arestului preventiv. Termenul maxim de deținere în izolator a fost 2-3 luni.
- Fiecare deținut este supus percheziției corporale la intrarea în izolator, examinat de medic care se prezintă la solicitarea angajaților, întocmit dosarul personal, familiarizat cu regimul detenției și plasat în celulă. Fiecare deținut este asigurat cu produse de igienă (săpun, șampon, perie și pastă de dinți etc) și lenjerie de pat curată.
- În izolator pentru anul 2023 și ianuarie 2024 nu a fost înregistrat nici un caz de suicid, atac asupra personalului, grevă prin refuzul hranei sau evadare. În 2023 o persoană a comis o tentativă aparentă de suicid (din afirmațiile personalului a mimat o tentativă de suicid utilizând un cearșaf pe care l-a înfășurat în jurul gâtului).
- Alimentarea deținuților corespunde tuturor normelor sanitaro-igienice. Deținuții primesc alimentația în celule, de 3 ori pe zi, în baza unui contract cu un agent economic. Totodată, orice persoană are dreptul să primească suplimentar colete cu produse alimentare.
- Persoane private de libertate sunt responsabile de curățenia în celulele unde sunt plasați.
- Nu este îngăduit accesul la plimbări sau la încăperea unde deținuții pot face baie.

Problemele/impedimentele cu care se întâlnesc reprezentanții Izolatorului de urmărire penală al CNA expuse de către reprezentanții Izolatorului:

- Lucrul gardienilor în regim/tură de 24 h.
- Asistența medicală se asigură prin contract cu Centrul Medicilor de Familie nr. 11, iar lucrătorul medical este prezent în izolator numai câteva ore pe zi, la cererea angajaților ceea ce nu asigură asistența medicală continuă pentru persoanele ce se află în custodia statului sau strict la momentul plasării, ieșirilor escortate sau eliberării din izolator.
- Lipsa mijloacelor financiare pentru ajustarea accesului și/sau a unei celule la necesitățile persoanelor cu dizabilități.

III. CONSTATĂRILE CpPT

- ❖ IUP al CNA a elaborat un Plan de implementare a recomandărilor CpPT urmare a vizitei din 2022². CpPT apreciază eforturile depuse și constată că o parte din recomandări au fost implementate, spre exemplu s-a asigurat confidențialitatea convorbirilor telefonice prin schimbarea locului de amplasare a telefonului public; s-a reparat integral camera de baie; s-a reparat bucătăria; s-au instalat dispozitive de iluminare suplimentare; s-au procurat și instalat dispozitive noi de pază și supraveghere; a fost instalat sistem de aer condiționat în celule, s-a reparat cabinetul medical, a fost elaborat proiectul Regulamentului cu privire la acordarea asistenței medicale, sanitaro-epidemiologice și asigurarea cu hrană.
- ❖ Membrii Consiliului le-a fost asigurat accesul neîngrădit la toate spațiile/celulele și încăperile solicitate a fi vizitate, în special:
  - 6 celule de izolare a persoanelor reținute/arestate;

² <https://ombudsman.md/post-document/raport-privind-vizita-preventiva-de-monitorizare-efectuata-la-izolatorul-de-urmarire-penala-al-centrului-national-anticoruptie-la-data-de-17-februarie-2022-2/>

- 2 curți de plimbare, dotate cu dispozitive pentru exerciții fizice și acoperiș pentru ploaie;
- Cabinetul medical;
- Sălile de interviu/audiere și întrevedere;
- Sala de percheziționare;
- 3 încăperi în care se dețin temporar (1-2 ore) persoanele noi parvenite, în vederea percheziționării acestora și repartizării în celule;
- Bucătăria izolatorului;
- Baia din cadrul izolatorului;
- Biroul de supraveghere video.
- ❖ Izolatorul se află într-o stare materială bună, inclusiv celulele și alte încăperi;
- ❖ CNA are în dotare o autospecială care oferă condiții decente și sigure de transportare a persoanelor reținute/arestate, procurată în anul 2018;
- ❖ Au fost consultate registrele:
  - Registrul de evidență a persoanelor reținute/arestate din care rezultă că în 2022 au fost plasați 129 persoane, în 2023-54 persoane și în 2024-2 persoane.
  - Registrul de evidență a persoanelor temporar escortate din IUP
  - Registrul evidenței consultațiilor oferite de medici independenți persoanelor deținute;
  - Registrul de evidență a prestațiilor medicale deținuților;
  - Registrul de evidență a leziunilor persoanelor deținute (sunt 2 cazuri înregistrate în mai 2022 cu descrierea leziunilor de către medic fără semnătura pacientului);
  - Registrul consultații medicale primare (registrul nu conține ora examinării și nici semnătura pacientului după examinare).
  - Registrul consultații medicale repetate
  - Registrul de distribuire a medicamentelor în IUP
  - Registrul de evidență a recepționării plângerilor, declarațiilor și altor informații despre pretinse cazuri de tortură, tratament inuman și degradant;
  - Registrul de evidență a vizitelor Avocatului Poporului (vizita din 2022 a CpPT nu este indicată);
  - Registrul evidenței scoaterii deținuților din celule;
  - Registrul de evidență a întrevederilor și coletelor primite de către persoanele deținute;
  - Registrul de evidență a vizitatorilor.
  - Registrul de înregistrare a rapoartelor. Evidența petrecerii convorbirilor cu persoanele deținute.
  - Registrul de evidență a corespondenței expediată/primită de deținuți (din registru rezultă că persoanele plasate pot expedia și recepționa scrisori, în 2022-42, în 2023-4 și în 2024 -4).
  - Registrul de evidență a convorbirilor telefonice.
  - Registrul de observații și propuneri ale persoanelor cu funcții de răspundere care verifică IUP.
  - Formularele „Proces-verbal cu privire la desfășurarea instructajului cu persoana parvenită în IUP.

IV. TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

La momentul vizitei în izolator era plasată o singură persoană care a refuzat să discute cu membrii CpPT, prin urmare nu s-a putut constata din cadrul discuțiilor private cum sunt tratați deținuții. Totuși, alți indicatori permit CpPT să constate faptul că există garanții de securitate personală și nu sunt indici care ar sugera aplicarea rețelilor de tratament. Astfel, CpPT constată că din registre rezultă informarea persoanelor despre drepturile și obligațiile lor; prezența materialelor informative în biroul unde este amplasat telefonul; posibilitatea efectuării apelurilor telefonice în condiții de confidențialitate; posibilitatea de a expedia și recepționa corespondența; prezența camerelor video și a sistemelor de alarmă funcționale; lipsa cazurilor de automutilare/suicid; vizitarea și inspectarea IUP de către superiori; posibilitatea de a avea întreveneri confidențiale cu avocatul etc. O practică salutară este deținerea Registrului de evidență a petrecerii convorbirilor cu persoanele deținute, din care rezultă că deținuții apelează la suportul informațional și psihologic din partea angajaților, fapt care denotă încredere și respect reciproc. Conform înscrisurilor în registrul respectiv, administrația în mod activ și continuu solicită opinia și evaluează plângerile și starea psihologică a deținuților cel puțin o dată în săptămână.

Totodată, administrația instituției a subliniat faptul că toate persoanele anterior plasării în izolator sunt percheziționate și examinate de către un medic; toate leziunile corporale sunt fixate și înregistrate în registre speciale; la intrarea în izolator și pe coridoare sunt camere de supraveghere video care lucrează în regim 24/24 ore; nu au fost înregistrate cazuri de violență între deținuți și nici cazuri de suicid.

Totuși, CpPT constată că în IUP nu sunt registre separate de înregistrare a incidentelor violente (automutilări, tentative de suicid, atacuri, greve) și nici nu există Registrul de aplicare a forței fizice și a mijloacelor speciale. Faptul că astfel de cazuri nu au fost înregistrate nu exclude necesitatea deținerii lor, prin urmare CpPT recomandă deținerea unor astfel de registre.

GARANȚII ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI A RELELOR TRATAMENTE

a) **Accesul la un avocat.**

Izolatorul dispune de 3 spații special amenajate pentru discuții confidențiale cu avocatul. În caz de necesitate sau la cerere, administrația izolatorului asigură dreptul persoanei deținute de a informa avocatul despre solicitarea unei întreveneri. Camera de întreveneri nu este supravegheată video, dispune de masă, scaune, încăperea este încălzită, ventilată iar lumina artificială suficientă. De asemenea, în cameră sunt pliante informative cu drepturile persoanelor deținute și măsurile de protecție anti Covid-19.

b) **Examenul medical**

Izolatorul dispune de un spațiu/cabinet medical amenajat pentru acordarea asistenței medicale.

Dificultăți constatate:

- Cabinetul medical nu corespunde cu standardele naționale de funcționare, nu este acreditat conform cerințelor;
- Examinarea medicală a deținuților de către un medic nu se efectuează imediat la fiecare intrare și ieșire din izolator. Nu este asigurată prezența personalului medical 24/24 ore în incinta izolatorului în vederea realizării garanției de examinare medicală imediată la fiecare

intrare/ieșire din izolator; Din analiza documentației medicale se constată că nu se indică ora examinării persoanei, prin urmare CpPT nu poate compara registrele pentru a determina dacă persoanele sunt examinate medical la plasarea în izolator sau la fiecare intrare și ieșire.

- Nu este asigurată evidența și documentarea adecvată a leziunilor corporale la reținuți în corespundere cu *Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 al Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, din lipsa unui lucrător medical angajat permanent;*
- Nu este asigurat managementul adecvat al medicamentelor parvenite în izolator (proceduri de asigurare, evidență, verificare, nimicire a medicamentelor expirate), inclusiv condiții de păstrare conformă (dulapuri cu lacăt și/sau fără accesul luminii, frigider).
- Izolatorul nu are un regulament al serviciului medical, iar dat fiind faptul că nu se supune Ministerului Afacerilor Interne, nu cunosc și nu aplică Procedura Standard de Operare privind mecanismul de asigurare a asistenței medicale persoanelor reținute și aflate în detenție provizorie, aprobată prin Ord. MAI nr. 444 din 15.11.2019, care asigură standardele pentru garanțiile de acces la asistența medicală și prevenirea relelor tratamente. Consiliul recomandă aprobarea regulamentului privind asistența medicală cu asigurarea cel puțin a cerințelor din Procedura Standard a MAI.

c) **Notificarea custodiei**

Izolatorul dispune de un aparat de telefon pentru a asigura dreptul persoanelor deținute/reținute de a notifica rudele despre aflarea sa în custodia statului. Aparatul este gratuit și funcțional și a fost amplasat într-un cabinet separat de coridor, prin urmare se susține că este asigurată intimitatea și confidențialitatea discuțiilor telefonice purtate de persoanele reținute/deținute.

Potrivit cap.IX pct.8.9 din Instrucțiunea IUP, convorbirile telefonice, cu excepția convorbirilor cu persoanele și reprezentanții instituțiilor și organelor menționate în art. 210 alin. (2) Cod de executare, pot fi interceptate. Convorbirile telefonice sunt efectuate sub controlul administrației.

Administrația izolatorului susține că convorbirile telefonice sunt confidențiale însă CpPT în lipsa interviurilor cu deținuții nu poate confirma sau infirma aceste afirmații.

d) **Informațiile privind drepturile acordate deținuților**

Administrația izolatorului susține că tuturor le sunt înmânate drepturile de care beneficiază iar în caz de neclarități se intervine în fiecare caz în parte pentru explicații suplimentare. Pe coridor, în sala de întrevederi și sala de percheziții sunt panouri cu pliante informative despre drepturile deținuților, mandatul CpPT și prevenirea/profilaxia Covid-19, planul de evacuare în caz de calamități/incendiu.

Izolatorul dispune de extrase tipizate cu drepturile persoanelor reținute, procese verbale cu privire la desfășurarea instructajului cu persoana parvenită în izolator (drepturile, obligațiile, tehnica securității, răspunderea pentru deteriorarea bunurilor, răspunderea pentru evadare).

Deținutul este în drept să primească literatură, ziare și reviste, fără a se limita numărul lor. În IUP pot fi instalate televizoare și radiouri dotate cu dispozitive de comandă centralizată. Timpul de vizionare a emisiunilor televizate este determinat de programul zilei, durata vizionării limitându-se în zilele de muncă până la 6 ore, iar în zilele de odihnă și sărbătoare - la 8 ore. Centrele de retransmitere a semnalelor televizate sau radio se amplasează în unitatea de gardă a IUP.

e) **Procedura de gestionare a plângerilor**

Potrivit înscrisurilor din Registrul de evidență a corespondenței expediată/primită de deținuți, rezultă că persoanele plasate pot expedia și recepționa cereri/scrisori. Astfel, au fost primite/expediate în 2022-42, în 2023-4 și în 2024 - 4.

Potrivit Instrucțiunii de funcționare, administrația IUP asigură examinarea reclamațiilor și cererilor reținuților și arestaților în conformitate cu art. 246 - 247 Cod de procedură penală. Plângerile și cererile (scrisorile) reținuților și arestaților care se dețin în IUP, adresate avocatului, instanței de judecată, procuraturii, organului de urmărire penală, autorităților administrației publice centrale, organizațiilor internaționale, interguvernamentale care asigură protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, se transmit sau se expediază destinatarului de către administrația IUP, în decurs de 24 de ore de la depunerea sau primirea lor, fără a fi supuse controlului sau cenzurii. Destinatarul le examinează și le transmite organelor competente. Plângerile asupra acțiunilor ofițerului de urmărire penală se transmit procurorului de către administrația IUP sau de persoanele indicate.

CONDIȚIILE DE DETENȚIE

a) **Condițiile de trai**

Condițiile materiale de detenție din celule sunt satisfăcătoare. Celulele nu sunt suprapopulate, curate, dispun de 4 paturi etajate cu scări pentru a ajunge la nivelul 2; în fiecare celulă este o masă și un scaun; pereții sunt curați fără urme de mucegai; temperatura din izolator și celule corespunde normelor; umiditatea nu era ridicată; insecte sau rozătoare nu au fost observate; lumina este artificială și naturală pe parcursul zilei; sistemul de ventilare funcționa.

În alte încăperi din izolator (cabinetul medical, sala de întrevederi,) condițiile erau satisfăcătoare, umiditatea normală, iluminarea artificială, temperatura corespunde normelor. Bucătăria a fost recent renovată și dotată cu tehnică necesară păstrării produselor alimentare. Izolatorul a fost dotat și cu câteva dulapuri (în încăperea unde sunt primiți inițial persoanele) unde se pot păstra lucrurile/hainele reținuților/arestaților.

Rămâne îngrijorător încăperile unde se dețin persoanele nou venite, încăperile sunt mici și fără geamuri ceea ce poate provoca stări de panică pentru persoanele cu fobii de spații închise.

b) **Igiena**

Patul, saltelele și lenjeria de pat erau curate; în celule este amplasat un lavoar cu robinet funcțional unde persoanele pot menține igiena zilnică; în celule erau obiecte de igienă (hârtie igienică, săpun, șampon, pastă/perie pentru dinți). La cerere, se distribuie produse de igienă personală.

În celule este amplasată toaleta _funcțională, curată, ventilată, separată și izolată de celulă prin perete și ușa din termopan care ajunge până la tavan.

Izolatorul dispune de o cameră comună pentru baie cu duș care a fost reparată (schimbată gresia, faianța, instalate obiecte sanitare noi, dotată cu covor pentru evitarea alunecării. Accesul la baie este zilnic și nu este îngrădit. La intrarea în încăperea spațiilor de duș este o draperie pentru a asigura intimitatea. Apa era și rece și caldă.

c) **Aprovizionarea cu apă și alimente**

Toate persoanele au acces nelimitat la apă potabilă.

Din afirmațiile administrației izolatorului, alimentația deținuților este bună, de 3 ori pe zi în baza unui contract cu Ministerul Apărării. Hrana este distribuită de către angajații izolatorului care dispun de un carnet de sănătate cu mențiunile respective despre controlul medical și instruirea igienică.

S-a accentuat și posibilitatea consumului de produse alimentare transmise prin colete de către rude. Izolatorul dispune și de un frigider unde pot fi păstrate produsele alimentare transmise prin colete.

Totodată, administrația susține că la solicitarea persoanelor pot fi comandate produse de post sau diete personalizate.

Potrivit Instrucțiunii, în situația în care deținutul refuză să primească hrana, șeful IUP are obligația să-l audieze îndată și să-i solicite o declarație scrisă, pentru a cunoaște motivele care au determinat luarea acestei hotărâri și pentru a stabili primele măsuri pentru rezolvarea situației. Ieșirea din refuzul de hrană se consemnează într-o declarație scrisă. Declarațiile prevăzute anterior se înaintează în cel mult 24 de ore, procurorului, care audiază deținutul. Șeful IUP ia măsuri pentru ca deținutul care refuză să primească hrana, să fie separat de ceilalți deținuți, sub supravegherea permanentă a medicului, care asigură deținutului asistența medicală corespunzătoare, astfel încât viața acestuia să nu fie pusă în pericol. În cazul în care sănătatea sau viața deținutului, care se află în greva foamei, este expusă unui pericol grav și iminent, iar el și-a pierdut capacitatea de discernământ și raționament lucid, această stare fiind confirmată de doi medici, dintre care cel puțin unul nu activează în Centru, se permite aplicarea alimentației pentru remedierea sănătății și salvarea vieții lui. Alimentația se aplică pe întreaga perioadă a lipsei la deținut a capacității de discernământ și a raționamentului lucid.

d) Asistența medicală

Izolatorul dispune de un spațiu special destinat examinării și acordării asistenței medicale. În cadrul izolatorului activează un medic angajat prin cumul.

Deoarece în momentul vizitei nu era prezent lucrătorul medical, este greu de evaluat activitatea serviciului medical. Astfel, evaluarea a fost efectuată în baza declarațiilor conducerii izolatorului și a documentației care a fost identificată în cabinetul medical.

Deficiente:

- **Consiliul constată că examinarea medicală la fiecare intrare și ieșire din instituție nu este asigurată**³, inclusiv din cauza lipsei în statele Izolatorului a personalului medical, ca funcție de bază și imposibilitatea prezenței fizice 24/24 ore pentru implementarea acestei garanții. Registrele de examinare medicală la fiecare intrare/ieșire din instituție, precum și formulare distincte nu sunt disponibile. Menționăm faptul că în corespundere legislația națională și recomandările CPT, persoana reținută urmează a fi supusă **imediat** examenului medical.
- În zilele de Sâmbătă, Duminică și pe parcursul nopții nu este asigurată supravegherea medicală a persoanelor deținute. Cazurile de urgență sunt preluate de serviciul de ambulanță.
- Nu este prezent acordul informat al deținuților privind efectuarea manoperelor medicale invazive (ex. injecții).
- Nu este asigurat managementul adecvat al medicamentelor parvenite în izolator.

³ CE RM Art. 175¹. Instituțiile care asigură executarea reținerii; (1) Reținerea de pînă la 72 de ore, ca măsură procesuală de constrîngere, se asigură în izolatoarele de detenție provizorie...cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a condițiilor adecvate de deținere (2) Persoana reținută în condițiile alin. (1) este **supusă imediat examenului medical la intrarea și la ieșirea din locul de detenție, precum și la cerere, inclusiv pe cont propriu, pe toată perioada detenției**. Examenul medical se efectuează în condiții de confidențialitate. La efectuarea examenului medical se aplică prevederile art. 232 alin. (3) din prezentul cod. - <http://lex.justice.md/md/336538/>

- Nu există proceduri de management a deșeurilor periculoase și nepericuloase.
- Deșeurile rezultate din activitatea medicală, contrar prevederilor Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, sunt colectate nesigur, iar în instituție lipsesc proceduri de gestionare a lor. Respectiv, nu se asigură siguranța manoperelor medicale și există riscuri pentru sănătatea reținuților și angajaților.
- Lipsește un Registru de evidență a preparatelor, inclusiv sistem de gestionare a termenelor de valabilitate și proceduri de nimicire inofensivă a medicamentelor⁴.
- Serviciul medical a fost dotat cu dulap cu cheie unde se pastrează registrele medicale.

e) Activități zilnice

Persoanele reținute/arestate au acces neîngrădit la aer liber și plimbări. Dacă curtea e liberă administrația le permite să petreacă mai mult timp la aer liber, inclusiv și în afara orelor programate. Curtea pentru plimbări era curată, dispune de un scaun și de un acoperiș în caz de ploaie.

Persoanele reținute/arestate au acces la ziarele transmise prin colete, au acces la radio și la cărțile din biblioteca izolatorului. Biblioteca a fost dotată cu mai multe cărți.

Deoarece o bună parte din persoanele reținute în cadrul izolatorului CNA sunt plasate în arest pentru 30 zile (în anumite cazuri până la 3 luni), CpPT consideră că ar fi util identificarea mai multor activități ocupaționale în vederea menținerii sănătății mintale a deținuților, iar la cerere să fie oferite servicii de asistență psihologică.

f) Contact cu lumea exterioară

Persoanele reținute/arestate pot fi vizitate de avocat, pot transmite corespondența rudelor și beneficiază de posibilitatea de a efectua apeluri telefonice în condiții de confidențialitate.

Potrivit Instrucțiunii deținuții au dreptul să primească și să expedieze scrisori și petiții, fără a se limita numărul lor, în modul și în condițiile stabilite de Codul de executare.

Potrivit cap. VIII din Instrucțiune pct.3. Corespondența deținuților cu rudele și alte persoane fizice sau juridice **este supusă controlului sau cenzurii de către administrația IUP și reprezentantul organului care gestionează dosarul penal**, doar în cazurile prevăzute de lege și dacă aceasta constituie o măsură, care este necesară într-o societate democratică pentru apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția moralei, a drepturilor și libertăților altor persoane. Nu poate fi supusă controlului corespondența deținuțului cu avocatul său, organele de urmărire penală, procuratura, instanța judecătorească, autoritățile administrației publice centrale, cu organele naționale sau internaționale care asigură protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Corespondența deținuților este supusă controlului sau cenzurii, **dacă administrația IUP crede** că prin conținutul scrisorii poate fi amenințată securitatea statului, securitatea Centrului, a colaboratorilor acestuia sau a altor persoane, a bunurilor lor, ori conține informații despre unele fapte ce ar putea avea un caracter infracțional, precum și dacă există presupuneri că acolo există un element ilicit.

CpPT reiterează faptul că art.30 din Constituția RM garantează dreptul la secretul corespondenței, iar simplu fapt că administrația „crede” că s-ar putea comite careva fapte nu poate servi drept temei pentru violarea dreptului la secretul corespondenței. Prin urmare se recomandă, pentru a evita orice

4

<http://amed.md/sites/default/files/Legislatie/Ordine%20ale%20MS/Ordinul%20MS%20RM%20Nr.%209%20din%2006.06.2006.pdf>

formă de abuz, să fie înregistrate toate cazurile în care corespondența a fost deschisă, cu indicarea temeiurilor legale care au justificat recurgerea la astfel de măsuri.

Deținuții au dreptul la întreveneri de scurtă durată, care se acordă în limitele, modul și în condițiile stabilite de art. 213 Cod de executare.

V. STATUTUL IMPLEMENTĂRII RECOMANDĂRILOR CpPT

Trei drepturi ale persoanelor reținute de poliție sunt considerate de Comitetul pentru Prevenirea Torturii (CPT) ca având o importanță deosebită: dreptul persoanei la notificarea detenției către o terță parte aleasă de ea (un membru al familiei, un prieten, o altă rudă); dreptul de a avea acces la un avocat și dreptul de a solicita examinarea medicală de către un doctor ales (suplimentar față de orice examinare medicală realizată de un doctor chemat de autoritățile polițienești). În opinia CPT-ului, aceste drepturi constituie trei garanții fundamentale împotriva rețelor tratamente aplicate deținuților, care trebuie aplicate de la începutul privării de libertate, indiferent de cum sunt acestea descrise în sistemul legal în cauză (arestare etc.).⁵

CpPT constată că în mare parte în Izolator se asigură respectarea acestor trei drepturi.

Analizând cele 27 recomandări din Raportul precedent, din 17.02.2022 constatăm că:

- ✓ 16 recomandări s-au implementat;
- ✓ 8 recomandări se mențin;
- ✓ 2 recomandări s-au implementat parțial;
- ✓ 1 recomandări nu s-a verificat.

	Recomandările CpPT 2022	Starea de fapt 2024
1.	Elaborarea Planului de implementare a recomandărilor CpPT urmare a vizitelor din 2020-2022.	Implementat
2.	Asigurarea intimității convorbirilor telefonice ale persoanele deținute în izolator.	Implementat
3.	Asigurarea igienizării băii comune, înlăturarea igrasiei și montarea parelor de duș, ușei de acces și a unei noi draperii.	Implementat
4.	Asigurarea funcționării spațiilor cabinetului medical în corespundere cu standardele naționale.	Se menține
5.	Asigurarea examinării medicale confidențiale a reținuților imediat la fiecare intrare și ieșire din izolator cu instituirea Registrelor și formularelor distincte.	Se menține
6.	Asigurarea prezenței personalului medical 24/24 ore în incinta Izolatorului în vederea realizării garanției de examinare medicală imediată la fiecare intrare/ieșire din Izolator, dar și pentru organizarea activităților medicale.	Se menține

⁵ Extras din cel de-al 2-lea Raport general [CPT/Inf (92) 3]

7.	Elaborarea Regulamentului de acordare a asistenței medicale persoanelor plasate în Izolatorul CNA cu includerea listei documentației medicale primare (formulare, registre) și procedurile de funcționare în corespundere cu recomandările internaționale privind sănătatea în locurile de detenție ⁶ și standardele naționale	Parțial implementată Regulamentul este elaborat, urmează a fi coordonat și publicat. Regulamentul trebuie ajustat la minimul din POS MAI.
8.	Asigurarea evidenței și documentării adecvate a leziunilor corporale la reținuți în corespundere cu <i>Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant</i> ⁷ ; instruirea personalului medical în respectarea acestor prevederi.	Se menține
9.	Asigurarea managementului adecvat al medicamentelor parvenite în Izolator (proceduri de asigurare, evidență, verificare, nimicire a medicamentelor expirate), inclusiv condiții de păstrare conformă (dulapuri cu lacăt și/sau fără accesul luminii, frigider).	Se menține
10.	Asigurarea confidențialității informației medicale a reținuților în corespundere cu legislația în vigoare; oferirea accesului avocatului la aceste date personale doar cu consimțământul expres a persoanei vizate (indicarea în mandatul acestuia a permisiunii de acces la datele personale privind sănătatea); de elaborat de comun cu alți parteneri (Uniunea Avocaților, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal), procedura de acces la datele personale cu caracter medical a reținuților/deținuților.	Implementat Serviciul medical a fost dotat cu dulap cu cheie
11.	Asigurarea managementului deșeurilor rezultate din activitatea medicală în corespundere cu legislația în vigoare prin elaborarea procedurilor standard și asigurarea cu recipiente speciale de colectare a deșeurilor periculoase.	Implementat (a fost contractat un agent economic care preia deșeurile)
12.	Instruirea personalului privind securitatea perchezițiilor în vederea prevenirii infectării cu boli hemotransmisibile în caz de lezare accidentală, inclusiv elaborarea și aprobarea procedurilor de reacționare.	Nu s-a verificat
13.	Instituirea sistemului de colectare a datelor privind sănătatea reținuților.	Se menține

⁶ <https://www.unodc.org/documents/hiv->

[aids/publications/Prisons and other closed settings/2014 WHO UNODC Prisons and Health rus.pdf](aids/publications/Prisons_and_other_closed_settings/2014_WHO_UNODC_Prisons_and_Health_rus.pdf)

⁷ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353245>

14.	Elaborarea și aplicarea standardelor privind prevenirea și controlul COVID-19 în cadrul Izolatorului CNA (inclusiv desfășurarea sesiunilor de instruire în acest sens) bazat pe recomandările internaționale și naționale privind respectarea drepturilor omului.	Implementat
15.	Elaborarea procedurilor standard instituționale privind prevenirea și controlul COVID-19 printe deținuți și personalul Izolatorului, inclusiv scenarii de reacționare, necesarul zilnic de echipamente de protecție și dezinfectanți.	Implementat
16.	Identificarea soluțiilor alternative (inclusiv soluții TIC, video conferințe/ședințe de judecată) la transportarea/escortarea persoanelor la judecată sau alte măsuri procesuale în afara izolatorului, pentru a reduce riscul contactului cu alte persoane, ca măsură de protecție împotriva COVID-19.	Implementat Nu a fost amenajată o încăpere specială dar pentru videoconferințe, la cerere se utilizează dotările din biroul de serviciu.
17.	Asigurarea dreptului la întâlniri confidențiale cu avocatul fără a restricționa durata.	Implementat
18.	Asigurarea respectării dreptului la confidențialitatea corespondenței de intrare ieșire a deținuților.	Implementat
19.	Dotarea celulelor cu sisteme de iluminare artificială astfel încât să nu fie afectată vederea deținuților și asigurarea accesului la lumina naturală din unele celule.	Implementat
20.	Asigurarea deținuților care suferă de careva boli cronice cu alimentație (dietă) specifică maladiei.	Implementat
21.	Elaborarea procedurii de management a cazurilor de declarare a grevei foamei.	Implementat
22.	Amenajarea bucătăriei conform cerințelor tehnice.	Implementat
23.	Produsele să fie distribuite de către angajații izolatorului care dispun de un carnet de sănătate cu mențiunile respective despre controlul medical și instruirea igienică.	Implementat
24.	Plasarea în locurile accesibile pentru deținuți a meniului zilei.	Parțial implementată Informațiile se transmit în formă verbală
25.	Elaborarea unei proceduri de colectare a deșeurilor alimentare.	Implementat
26.	Asigurarea cu servicii de consiliere psihologică a deținuților.	Se menține (la necesitate)
27.	Ajustarea/acomodarea accesului în izolator și a unei celule	Se menține

la necesitățile persoanelor cu nevoi speciale. Totodată ajustarea/acomodarea spațiilor de uz comun (baia, spațiul pentru plimbări) la necesitățile persoanelor cu nevoie speciale.	
--	--

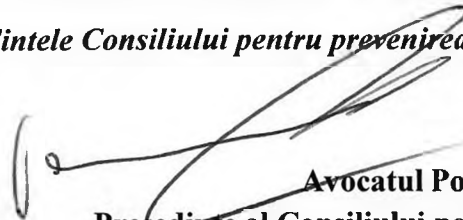
VI. RECOMANDĂRI Centrului Național Anticorupție:

1. Asigurarea examinării medicale confidențiale imediat la fiecare intrare și ieșire din izolator cu instituirea Registrelor și formularelor distincte.
2. Aprobarea regulamentului privind asistența medicală cu asigurarea cel puțin a cerințelor din Procedura Standard a MAI aprobată prin Ord. MAI nr. 444 din 15.11.2019.
3. Asigurarea prezenței personalului medical în incinta Izolatorului în vederea realizării garanției de examinare medicală imediată la fiecare intrare/ieșire din Izolator, dar și pentru organizarea activităților medicale.
4. Asigurarea evidenței și documentării adecvate a leziunilor corporale la reținuți în corespundere cu *Ordinul (comun) nr.77* din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant⁸; instruirea personalului medical în respectarea acestor prevederi.
5. Asigurarea managementului adecvat al medicamentelor parvenite în Izolator (proceduri de asigurare, evidență, verificare, nimicire a medicamentelor expirate), inclusiv condiții de păstrare conformă (dulapuri cu lacăt și/sau fără accesul luminii, frigider).
6. Respectarea dreptului persoanelor plasate în detenție la secretul corespondenței cu includerea într-un registru separat a tuturor cazurilor de violare a secretului corespondenței și indicarea temeiurilor legale care au justificat această măsură.
7. Asigurarea (la necesitate/cerere) cu servicii de consiliere psihologică a deținuților și identificarea activităților ocupaționale în vederea menținerii sănătății mintale.
8. Ajustarea/acomodarea accesului în izolator, spațiilor de uz comun (spațiul pentru plimbări, baie), unei celuli la necesitățile persoanelor cu nevoi speciale.

Informarea CpPT privind măsurile luate în vederea implementării recomandărilor sau a măsurilor și termenii de implementare ale acestora, conform legii.

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenire a Torturii la ședința din 27.02.2024.

Raportul se semnează doar de Președintele Consiliului pentru prevenirea torturii.

**Ceslav PANICO,
Avocatul Poporului (Ombudsmanul)
Președinte al Consiliului pentru prevenirea Torturii**

⁸ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353245>